

**Uchwała Nr 754/XXX/2017
Rady Miasta Lublin**

z dnia 18 maja 2017 r.

w sprawie przyjęcia Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2017-2020

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późn. zm.) w związku z art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814, z późn. zm.) - Rada Miasta Lublin uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2017-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Przewodniczącego Rady Miasta Lublin

Jarosław Pakuła
Wiceprzewodniczący Rady Miasta Lublin

Załącznik
do uchwały nr 754/XXX/2017
Rady Miasta Lublin
z dnia 18 maja 2017 r.

**Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie
na lata 2017-2020**

Spis treści

WPROWADZENIE	3
ZAŁOŻENIA PROGRAMU	4
<i>Podstawa prawna</i>	4
<i>Institucje partnerskie współpracujące w realizacji Programu</i>	5
<i>Założenia ogólne Programu</i>	5
CELE PROGRAMU	6
ADRESACI PROGRAMU	7
NABÓR I SELEKCJA UCZESTNIKÓW ORAZ REGUŁY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE	8
SPOSOBY ORAZ METODY REALIZACJI PROGRAMU	9
ZAKŁADANE REZULTATY	11
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	12
EWALUACJA I MONITORING	12
ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI PROGRAMU	14

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie jest jednym z problemów społecznych, który wpływa negatywnie na jakość życia wszystkich osób poddanych jego oddziaływaniu, niezależnie od sytuacji określającej status danej osoby (osoba doznająca przemocy, osoba stosująca przemoc, świadek). Wobec powyższego zachodzi konieczność planowania i podejmowania wielowymiarowych i kompleksowych działań na rzecz niwelowania oraz zmniejszania zjawiska przemocy w rodzinie.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – przemoc w rodzinie jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W związku z tym, że przemoc w rodzinie nadal postrzegana jest w kategorii indywidualnej odpowiedzialności, co wpływa na niską jej zgłaszalność, istnieje potrzeba zwiększenia wiedzy i świadomości dotyczącej zjawiska przemocy, zmniejszenia społecznej tolerancji dla aktów przemocy w rodzinie i zintensyfikowania propozycji pomocy dla osób stosujących przemoc.

Program korekcyjno-edukacyjny stanowi więc jeden z elementów całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ukierunkowany jest na zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc, redukcję ryzyka kontynuowania stosowania przemocy oraz zdobycie umiejętności samokontroli agresywnych zachowań i zamiany ich na konstruktywne formy współżycia w rodzinie.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania i realizacji Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j. t. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390). Program zakłada również działania zgodne z Ramowym Programem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie – wytyczne, stanowiącym Załącznik nr 2 do Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2020 przyjętego Uchwałą Nr XXV/361/2016 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 grudnia 2016 r.

Program stanowi jeden z elementów systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnia różne formy oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Szczegółowe kierunki prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych oraz kwalifikacje osób je prowadzących określone zostały w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259).

Działania podejmowane w zakresie realizacji Programu oparte będą również o następujące przepisy prawa:

1. Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (M.P. z 2014 r. poz. 445).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.).

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245).

Institucje partnerskie współpracujące w realizacji Programu

- Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie
- Komenda Miejska Policji w Lublinie
- Miejskie Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, w tym Sekcja ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lublinie
- Sądy Rejonowe w Lublinie, w tym Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej
- Prokuratury Rejonowe w Lublinie

Założenia ogólne Programu

Najważniejszym priorytetem podejmowanych działań w ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego jest ochrona, bezpieczeństwo i autonomia osób pokrzywdzonych przez osoby stosujące przemoc. Działania prowadzone będą w oparciu o aktualną wiedzę na temat przemocy w rodzinie i mają przyczynić się do faktycznych zmian w postawach i zachowaniach osób stosujących przemoc oraz zwiększania ich poczucia odpowiedzialności za własne czyny.

Program opiera się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy w rodzinie:

1. Przemoc w rodzinie jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla osoby stosującej przemoc.
2. Przemoc w rodzinie ma uwarunkowania kulturowe i jest zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie.
3. Przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewalania osoby zależnej.
4. Stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary.

5. Stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który osoba stosująca przemoc ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.
6. Można nauczyć się nie stosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymania.

Program zakłada przede wszystkim to, że przemoc jest zachowaniem nieakceptowanym, którego nie można w żaden sposób usprawiedliwiać. U osób stosujących przemoc w rodzinie należy poprzez edukację i oddziaływania korekcyjne wzmacniać i doskonalić umiejętności komunikacji oraz relacji partnerstwa i szacunku wobec bliskich. Ponadto należy zaznaczyć, że Program nie stanowi osobistej psychoterapii osoby stosującej przemoc w rodzinie, a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowania oraz postawy.

CELE PROGRAMU

Głównym celem działań programowych jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc przed jej dalszym stosowaniem i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Uświadomienie sobie przez osoby stosujące przemoc czym jest przemoc oraz nabycie wiedzy dotyczącej mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
2. Uzyskanie przez osoby stosujące przemoc świadomości własnych zachowań przemocowych w relacjach rodzinnych.
3. Uznanie przez osoby stosujące przemoc swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
4. Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc związanych ze stosowaniem przemocy.
5. Zwiększenie przez uczestników umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
6. Wykształcenie umiejętności komunikowania się, konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
7. Wykształcenie kompetencji w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy.

8. Uzyskanie przez osoby stosujące przemoc informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych oraz danych teleadresowych właściwych instytucji.

Powyższe cele są zgodne z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno–edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259).

Celem Programu powinno być bieżące i systematyczne informowanie Sądów i Kuratorów sądowych oraz instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie o prowadzonych programach korekcyjno-edukacyjnych. Skutkiem tego ma być propagowanie wiedzy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych wśród placówek zajmujących się pomaganiem osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz kierowanie osób chętnych do uczestnictwa w Programie.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu korekcyjno-edukacyjnego są osoby dorosłe stosujące przemoc w rodzinie. Uczestników do udziału w Programie kierować mogą instytucje (m. in. Sąd, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Kuratorzy sądowi, Zespół Interdyscyplinarny oraz inne instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Program skierowany jest w szczególności do:

1. Osób skazanych wyrokiem Sądu za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych (aresztach śledczych).
2. Osób, wobec których Sąd zastosował warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności.
3. Osób, które w ramach prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” są wskazane jako osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

4. Osób kierowanych przez przedstawicieli instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, kuratorów sądowych i inne instytucje.
5. Osób wyrażających dobrowolną chęć wzięcia udziału w Programie.
6. Osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w Programie.

Uczestnikami Programu nie mogą być osoby:

1. Chore psychicznie.
2. Z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi.
3. Uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, które nie uczestniczą w terapii leczenia uzależnień jako terapii dla nich podstawowej.

NABÓR I SELEKCJA UCZESTNIKÓW ORAZ REGUŁY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

Nabór uczestników do Programu jest prowadzony we współpracy z instytucjami partnerskimi, funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podstawowym warunkiem przyjęcia osoby do Programu jest uznanie przez nią faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie. Niezbędna jest indywidualna decyzja o uczestnictwie w Programie osoby stosującej przemoc w rodzinie. Uczestników do programu rekrutuje się w oparciu o wywiad realizowany w trakcie indywidualnego spotkania.

Osoba uczestnicząca w programie korekcyjno-edukacyjnym powinna podpisać zobowiązanie do uczestnictwa w Programie w formie kontraktu, który zawiera przede wszystkim ściśle określone reguły uczestnictwa w Programie.

Kontrakt powinien zawierać w szczególności:

1. Formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w Programie.
2. Zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi.

3. Obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach oraz w innych miejscach pobytu.
4. Zobowiązanie do aktywnego udziału w zajęciach oraz wypełnienia ankiet ewaluacyjnych.
5. Zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych podczas udziału w Programie.
6. Wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie.
7. Zgodę uczestnika na realizowanie monitoringu jego sytuacji rodzinnej i zachowań w trakcie i po zakończeniu Programu.

W przypadku osób, których uczestnictwo związane jest z decyzjami Sądu ograniczającymi wolność osobistą realizatorzy zobowiązani są do informowania Sądu o uchylaniu się uczestników Programu od udziału i przedwczesnego zakończenia uczestnictwa w Programie. Dodatkowo dla tych osób kontrakt powinien przewidywać sankcje za uchylanie się od udziału w Programie.

SPOSOBY ORAZ METODY REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie dla grup maksymalnie 15 osobowych. Program zakłada zrealizowanie od 60 do 120 godzin dydaktycznych zajęć dla jednej grupy. Grupy powinny być jednorodne ze względu na płeć, jednak dopuszczalne jest tworzenie grup niejednorodnych, gdy liczba kobiet jest zbyt niska, by stworzyć odrębną grupę. Podstawową formą pracy będą spotkania grupowe. Szczegółowy harmonogram zajęć grupowych i ewentualnych konsultacji indywidualnych zostanie uzgodniony z trenerami prowadzącymi Program. Program korekcyjno-edukacyjny powinien być prowadzony przez dwóch trenerów – kobietę i mężczyznę.

Prowadzący podczas spotkań indywidualnych przeprowadzą wstępną diagnozę cech osobistych uczestników, istotnych w pracy korekcyjnej oraz rozpoznają indywidualną sytuację uczestnika poprzez:

- a) zbadanie rzeczywistych okoliczności skierowania do Programu,
- b) określenie czy uczestnik aktualnie stosuje przemoc,

- c) rozpoznanie najgroźniejszych i typowych form oraz okoliczności przemocowych zachowań uczestnika,
- d) rozpoznanie i analizę sytuacji rodzinnej oraz zawodowej związanej ze stosowaniem przemocy przez uczestnika,
- e) diagnozę cech osobistych np. za pomocą odpowiednich kwestionariuszy.

W uzasadnionych przypadkach może zostać zastosowana diagnoza pogłębiona dotycząca historii relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków, historii interwencji związanych z przemocą, doświadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu lub narkotyków, kontaktów z wymiarem sprawiedliwości, historii zachowań i postaw przemocowych, historii pomocy psychoterapeutycznej.

Podczas zajęć grupowych wykorzystywane będą następujące formy pracy:

- a) mini wykład - informacje dostosowane do percepcji odbiorców,
- b) projekcja filmów,
- c) case study - analiza przypadku,
- d) analiza własnych zachowań,
- e) praca warsztatowa - treningi i praktyczne ćwiczenie, scenki mające na celu pracę nad zmianą postaw uczestników Programu.

Formy pracy korekcyjnej będą dostosowane do potrzeb uczestników Programu.

Realizacja Programu zostanie powierzona trenerom posiadającym odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć. Trenerzy powinni spełniać kryteria zawarte w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r., zgodnie z którym oddziaływania może prowadzić osoba, która spełniać będzie łącznie następujące warunki:

- a) ukończyła studia wyższe magisterskie na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo - wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej albo na innym kierunku uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,
- b) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,

- c) ma udokumentowany co najmniej 3 letni staż pracy w instytucjach realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem trenerów jest także zapewnienie uczestnikom treningu materiałów edukacyjnych oraz przygotowanie konspektów zajęć (opracowanie merytoryczne) oraz realizacja zajęć zgodnie z przygotowanymi konspektami. Trenerzy zobowiązani są do przygotowania sprawozdania po przeprowadzonych zajęciach. Elementem Programu będzie dwukrotne wypełnienie przez każdego uczestnika ankiet ewaluacyjnych weryfikujących zmiany postaw uczestnika.

Realizatorzy Programu kierują się zasadą poufności i ochrony danych osobowych uczestników. Informacje przekazane przez uczestników są objęte ochroną, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie przestępstwa.

ZAKŁADANE REZULTATY

Zakładane rezultaty Programu korekcyjno-edukacyjnego:

1. Zmniejszenie liczby osób stosujących przemoc.
2. Zwiększenie poziomu wiedzy uczestników Programu na temat przemocy i mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
3. Wzrost świadomości osób stosujących przemoc w rodzinie na temat stosowanych zachowań przemocowych wobec bliskich.
4. Zdobycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.
5. Korekta zachowań agresywnych na asertywne oraz wzrost umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych.
6. Zwiększenie liczby osób potrafiących kontrolować swoje agresywne zachowania oraz rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy.
7. Powstrzymanie się osób stosujących przemoc w rodzinie od nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
8. Zwiększenie wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie.
9. Nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.
10. Wzrost liczby osób, które zdobyły wiedzę i umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy.

11. Zwiększenie poziomu wiedzy o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa.

EWAULACJA I MONITORING

Podmiot realizujący Program we współpracy z trenerami oraz instytucjami partnerskimi właściwymi miejscowo dla uczestnika Programu będzie prowadzić ewaluację i monitoring Programu oraz jego efektów.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona etapami:

I Etap wstępny:

- analiza zawartości merytorycznej Programu pod kątem realizacji określonych wcześniej celów;
- analiza postaw uczestników rozpoczynających udział w programie wobec przemocy oraz świadomości własnych zachowań przemocowych za pomocą ankiet wypełnianych na początku zajęć.

II Etap w trakcie realizacji Programu:

- analiza frekwencji uczestników oraz ich zaangażowania w pracę nad zmianami własnych postaw i zachowań.

III Etap na zakończenie realizacji Programu:

- analiza postaw uczestników kończących udział w Programie wobec przemocy oraz świadomości własnych zachowań przemocowych;
- analiza stopnia adekwatności treści Programu w stosunku do oczekiwań uczestników.

Ewaluacja na tym etapie następuje na podstawie opracowanych ankiet końcowych oraz spotkania ewaluacyjnego trenerów prowadzących Program. Zostanie dokonana ocena efektywności oddziaływań, zgodności Programu w kontekście założonych celów, porównaniu założonych rezultatów z osiągniętymi.

Monitoring zachowań uczestników Programu będzie realizowany w okresie trzech lat po jego zakończeniu. W procesie monitoringu Programu będą brali udział uczestnicy Programu oraz w miarę możliwości członkowie ich rodzin oraz pracownicy instytucji partnerskich. System monitorowania będzie polegać na uzyskaniu informacji o zachowaniu uczestników Programu wobec członków swojej rodziny, o ich rzeczywistym funkcjonowaniu. Poprzez monitoring zostaną zweryfikowane efekty Programu.

W celu doskonalenia i upowszechniania bardziej skutecznych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych będą wykorzystane wyniki opracowane na podstawie monitoringu prowadzonego w trakcie Programu i po jego zakończeniu.

Program zawiera również procedury postępowania w przypadku ponownego stosowania przemocy w rodzinie przez uczestnika.

W przypadku, gdy uczestnik w trakcie trwania Programu powróci do zachowań przemocowych sprzed Programu to ma obowiązek zgłoszenia tego faktu trenerowi prowadzącemu Program. Prowadzący, który powziął informację o powrocie uczestnika do zachowań przemocowych sprzed Programu (od uczestnika lub z innych źródeł) powinni:

- powiadomić o fakcie stosowania przemocy poszczególne instytucje, w celu objęcia wsparciem i zapewnieniem bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy;
- powiadomić o fakcie stosowania przemocy w rodzinie odpowiednie instytucje w celu ponownego wypełnienia formularza „Niebieskiej Karty – A”;
- przeprowadzić przez prowadzących Program diagnozę przejawianych zachowań przez uczestnika Programu;

- zawiadomić o tym fakcie Sąd/Kuratora (w przypadku, gdy osoba stosująca przemoc w rodzinie zobowiązana została do uczestnictwa w Programie na mocy postanowienia Sądu);
- usunąć uczestnika z Programu i poinformować o tym fakcie instytucję kierującą celem podjęcia dalszych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZAGROŻENIA DLA REALIZACJI PROGRAMU

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie zakłada osiągnięcie celu jakim jest powstrzymanie osób stosujących przemoc w rodzinie i wymaga zaangażowania środków finansowych, rzeczowych, jak również kompetentnych specjalistów. Realizacja działań wiąże się nierozdzielnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy sytuacji mogących mieć negatywne skutki dla przebiegu Programu. Ze strony uczestników Programu ryzyko dotyczy głównie niskiej frekwencji na zajęciach, braku aktywności oraz niskiej motywacji do zmiany i poprawy swojego zachowania i postaw wobec bliskich. Ponadto realizacja programu jest uzależniona od zapewnienia odpowiednich środków finansowych na ten cel.

Zagrożenia dla realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego:

1. Brak osób chętnych do uczestnictwa w programie korekcyjnym-edukacyjnym.
2. Brak aktywnego uczestnictwa osób stosujących przemoc w rodzinie w Programie i rezygnacja osób stosujących przemoc z uczestnictwa w Programie.
3. Migracja uczestników Programu.
4. Używanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez uczestników w trakcie trwania Programu.
5. Brak lub niewystarczające środki finansowe na realizację Programu.
6. Utrudniony monitoring efektów realizowanego Programu przez okres trzech lat.